

Все эти факторы внесут свои коррективы и повлекут осторожность вложения капитала частным инвесторам в экономику Украины.

Проблемой эффективности инвестиционной политике государства является: несовершенство законодательства, нестабильная политическая обстановка в Украине, слабость и неконкурентоспособность экономики, шаткое положение в финансово-банковском секторе, отсутствие гарантий государства при ведении бизнеса, коррупция, а так же падение котировок стоимости акций украинских предприятий.

Исходя из этих данных можно сделать вывод, что инвестиционная деятельность в Украине вступает далеко не в лучший этап – этап уменьшения и значительного сокращения прямых инвестиций, на примере Харьковской области можно сказать, что только за 4 квартал 2008 года доля прямых иностранных инвестиций в наш регион уменьшилась более чем на 50% по сравнению с аналогичным периодом прошлого года.

Также можно сделать вывод о начале нового этапа в инвестиционной деятельности. Этот этап связан с началом глобального мирового финансового кризиса, затронувшего все сферы деятельности нашего государства. Если период с 2004 года по 2008 год можно охарактеризовать как период сверхприбыльных, а иногда и спекулятивных вложений иностранного капитала, то сейчас начинается новый третий этап вдумчивого и осторожного вложения денежных средств в экономику Украины.

Эти вложения западные инвесторы планируют направлять в высокоэффективные, рентабельные и перспективные отрасли экономики. Это переработка вторичного сырья, газонефтедобыча, высокотехнологичные отрасли, сельское хозяйство, строительство зданий, сооружений, гостиниц. Планируется вложение не менее 1,5 млрд долл. в инфраструктуру города и области в связи с подготовкой и проведения чемпионата мира по футболу "Евро – 2012".

Если экономический рост в начале 2010 года не возобновится, Украине будет нечем отдавать кредиты, и тогда государству придется рассчитывать на неприватизированную собственность: железной дорогой, атомными электростанциями, газотранспортной системой.

Поэтому привлечение финансовых средств иностранных инвесторов является важнейшей задачей деятельности Кабинета Министров и Верховной Рады Украины как законодательного и исполнительного органов государства.

Без притока иностранного капитала невозможно эффективное функционирование всей экономике Украины.

Таким образом, можно сделать вывод, что развитие инвестиционной деятельности в Украине прошло несколько этапов.

Период 1991 – 2000 годов характеризуется становлением государственности, восприимчивости Украины, как отдельного суверенного государства и принятия первых законодательных актов по привлечению иностранного капитала.

В 2001 – 2004 года происходил постоянный экономический рост (9 – 12 % ВВП в год) и соответственно активизировалась инвестиционная деятельность.

В этот период происходило наиболее активные привлечения иностранного капитала во все отрасли народного хозяйства Украины. Украина стала инвестиционно-привлекательным государством.

Период 2004 – 2006 годов характеризуется смещением политического вектора и ускоренным движением в сторону стран европейского содружества. Происходит некоторое замедление экономического роста до 5-7% ВВП в год. Однако стабильность банковской системы, укрепление национальной валюты, "приход" в страну дешевых иностранных займов стимулирует инвесторов и создает условия для крупных инвестиций. Рост котировок акций украинских предприятий достиг максимальных значений (июль – декабрь 2006 года).

Период 2007 – 2008 годов оказался самым сложным для инвестиционной деятельности. Нестабильность мировой банковской системы (март – сентябрь 2008 года), нарастающий финансовый кризис заставил пересмотреть фундаментальные основы инвестиционной деятельности.

Прекращение дешевого кредитования украинских банков, сложное положение национальной валюты спровоцировало начало крупномасштабного финансово-экономического кризиса в Украине конца 2008 – начала 2009 годов.

Выявленные этапы инвестиционной деятельности являются основополагающей базой для дальнейшего совершенствования и построения правового и экономического фундамента для эффективного привлечения иностранного капитала в экономику Украины.

Литература: 1. Гриньова В. М. Інвестування / В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко, О. П. Коюда; [Під заг. ред. В. М. Гриньової. – Харків: ВД "ІНЖЕК", 2003 – 318 с. 2. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент. – К.: МП "ИНТЕМ ЛТД, "Юнайтед Лондон Трейд Лимитед", 1995. – 368 с. 3. Андросова Т. В. Управление внешнеэкономической деятельностью предприятия / Т. В. Андросова, В. А. Козуб, Н. Н. Штангей. – Харьков: ХНУ, 2005. – 604 с. 4. Статистический ежегодник. – Харьков: Харьковское областное управление статистики, 2007. 5. Статистический ежегодник. – Харьков: Харьковское областное управление статистики, 2000. 6. Закон Украины Об инвестиционной деятельности // Вестник Верховной Рады. – 1991. – №47.

Стаття надійшла до редакції
17.02.2009 р.

УДК 338.48(477)

Галасюк С. С.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО СТАТУСУ МАЛИХ ГОТЕЛІВ В УКРАЇНІ

In the article the attention is focused on absence of a legal status at tourism accommodation of small forms which exist actually, but are not issued legally that considerably disturbs to development of tourist business. On the basis of studying of world experience of small tourism accommodation functioning the analysis of hotel fund of Ukraine and the research of the standard-legal base of our country on maintenance of the hotel enterprises functioning are carried out. It is specified on necessity of acceptance of a package of the documents directed on regulation of activity of small hotels and giving the official status to them.

Проблеми класифікації засобів розміщення туристів розглядаються у працях багатьох учених і практиків сфери готельного бізнесу, відображаються в юридичних документах міжнародних організацій і нормативно-правових актах різних держав. Однак установлення єдиних світових стандартів у сфері гостинності не представляється можливим у зв'язку з різноманітністю національних особливостей, що враховуються при визначенні типу і категорії засобів розміщення в конкретних державах. Проте багато країн користуються стандартною класифікацією засобів розміщення, рекомендованою Всесвітньою туристською організацією (UNWTO), і створюють на її основі власну систему готельних підприємств для забезпечення гармонізації даної сфери діяльності.

Однак, варто відмітити, що в Україні фактичне існування окремих типів засобів розміщення туристів дотепер не знайшло відображення в юридичних документах на державному

рівні, що стосується і правового статусу так званих малих готелів, розвиток діяльності яких може значно підвищити якість туристичного обслуговування та загальну ефективність туризму.

Дослідженням ринку малих готелів активно займаються представники російського туристичного бізнесу [1], а також фахівці спеціально створеної Асоціації малих готелів і апартаментів України. На мезоекономічному рівні України впродовж останніх років були здійснені спроби надання офіційного статусу засобам розміщення малих форм, зокрема в АР Крим та м. Києві [2; 3]. Однак, слід звернути увагу, що в науковій літературі небагато авторів присвячують свої роботи питанням функціонування малих готелів.

У даній статті акцентовано увагу на відсутності правового статусу у засобів розміщення малих форм, які існують фактично, але не оформлені юридично, що значно заважає розвитку туристичного бізнесу.

На основі вивчення світового досвіду функціонування малоформатних засобів розміщення провели аналіз готельного фонду України і здійснити дослідження нормативно-правової бази нашої країни з регулювання діяльності готельних підприємств.

Структура засобів розміщення, запропонована UNWTO, включає дві великі групи – колективні й індивідуальні, які також складаються з окремих груп і підгруп. Крім цього, засоби розміщення можна підрозділяти і за іншими ознаками – наприклад, за місцем розташування підприємства, сезонності функціонування, тривалістю перебування туристів, рівнем комфорту, місткістю номерного фонду тощо.

Використання критерію "одноразова місткість" дозволяє більш детально досліджувати засоби розміщення, виділивши серед них великі, середні і малі готельні підприємства. У нормативно-правових актах чинного українського законодавства терміна "малий готель" не існує, хоча в практиці ведення вітчизняного готельного бізнесу він почав застосовуватися кілька років тому. Що стосується зарубіжного досвіду, то готельні підприємства малих форм отримали широке розповсюдження по всьому світі.

У країнах Європи малі готелі не тільки міцно зайняли свою нішу, але й стали одним з ключових елементів готельної індустрії. Еволюція готельного бізнесу в Старому Світі привела до появи емпіричної пропорції 3:2 в обслуговуванні клієнтів великими і малими засобами розміщення, тобто більшу частину (близько 60%) постояльців обслуговують великі готелі, а 40% туристопотоку припадає на засоби розміщення малих форм. Відносно структури засобів розміщення за кількістю готельних підприємств ситуація інша – у країнах Європи великі готелі становлять лише 15 – 25% загальної кількості готельних підприємств, у той час як 75 – 85% припадає на малі мотелі та готелі сімейного типу [3].

Еталоном у сегменті малих готелів вважаються міні-готелі Франції, кожен з яких має затишок і унікальність у поєднанні з помірними цінами.

Усі готелі цієї країни підрозділяються на шість категорій (від 1 до 4*-"люкс" і позакатегорійні). При цьому розмір готелю практично не впливає на категорію, тому що споживач одержує окремих номер, і тільки його встаткування та набір послуг є критеріями оцінки [4, с. 62]. Слід зазначити, що навіть приватні квартири, кімнати й особняки, які здаються внайми у Франції і за міжнародною термінологією вважаються індивідуальними засобами розміщення, підлягають зірковій категоризації відповідно до законодавства цієї країни.

Примітний досвід Великої Британії, у якій малі підприємства готельного господарства є істотним стимулом для розвитку галузі та створення додаткової кількості робочих місць. У цій державі існує авторитетна багатопрофільна організація – Автомобільна асоціація Великої Британії (AA), що розробила і впровадила спеціальну систему класифікації та категоризації для широкого спектра об'єктів розміщення – від готелів категорії 5* до фермерських будиночків, розрахованих на 2 номери. Серед британських засобів розміщення існує великий відсоток малих готельних підприємств, розташованих

по всій країні. Так, гостьові, фермерські будинки та маленькі при шляхові готелі надають послуги, обсяг яких відповідає рівню 1*. Звичайно, такого роду заклади пропонують гостям ночівлю і сніданок – "bed and breakfast" ("B&B"). Для них основним показником є не обсяг, а якість послуг, тому їм привласнюється категорії від 1 до 5Q (від "quality" – якість). Для реклами та популяризації даних засобів розміщення у Великій Британії випускаються спеціальні щорічні каталоги "B&B", у яких наведено детальний опис готелю та повний асортимент послуг, що надаються.

Через появу у Великій Британії готелів зі спрощеною схемою обслуговування, Автомобільна асоціація у 1987 році запровадила новий клас засобів розміщення – "Lodge". Незважаючи на скромне значення подібного найменування (будиночок, сторожка, притулок), "Lodge" звичайно забезпечує досить високий рівень розміщення, а також широкі можливості для бізнесу й відпочинку постояльців. Рівень послуг "Lodge" в основному відповідає готелю 2*, хоча ряд послуг, характерних для готелів, у них відсутній, а харчування звичайно здійснюється в найближчому ресторані поза готелем. Засобам розміщення "Lodge", а також мотелям присвоюються категорії 1 – 3 "місяці", залежно від рівня комфортності. Існує також окрема категоризація для так званих "будинків із самообслуговуванням" від 1 до 5 "ключів" [5, с. 90 – 92].

Цікава класифікація готельного господарства склалася в Словенії, де здійснюється його розподіл на дві основні групи: підприємства розміщення (готель, мотель, пансіонат, апартаменти, кемпінг) і фермерські господарства, що надають в оренду туристам кімнати або особняки. Перша група підприємств оцінюється за зірками, від 1 до 5. Відповідно до класифікатора засобів розміщення, мінімальна кількість номерів для готелів повинна бути 15, мотелів – 10, пансіонатів – 7. Другій групі – фермерським господарствам із невеликими приватними будинками або кімнатами для проживання туристів, привласнюються категорії 1 – 4 "яблуку".

Показовий досвід Угорщини, яка не дотримується чіткої розбивки готелів на великі й малі, однак всі вони підлягають зірковій класифікації – від 1 до 5*. Також у країні існує розподіл на категорії таких засобів розміщення, як бунгало (1 – 4*), туристські притулки ("А" і "В"), а також здавані в оренду туристам апартаменти (1 – 3*).

Болгарія, починаючи з 1994 року, закріпила державним стандартом нормативні вимоги до категорій готелів, мотелів, туристичних селищ (комплексів вілл або бунгало), кемпінгів, пансіонатів і приватних квартир, здаваних туристам. Усі категорії в країні позначаються "зірками". Указані засоби розміщення розділені на такі категорії: готелі (1 – 5*), мотелі (1 – 3*), туристські селища: бунгало (1 – 3*) і вілли (3 – 5*), кемпінги (1 – 3*), пансіонати (1 – 3*), приватні квартири (1 – 3*) [6, с. 23 – 25].

Ще одним прикладом малого готельного бізнесу, що бурхливо розвивається, є Російська Федерація, у деяких регіонах якої відмічаються прогресивні тенденції збільшення потужності готельного господарства за рахунок залучення в дану сферу малоформатних засобів розміщення. Безумовними лідерами у справі розвитку малих готелів є Краснодарський край і Санкт-Петербург [1, с. 19]. Переважна більшість сочинських малих готелів володіють 6 – 35 номерами, обладнаними відповідно до міжнародних стандартів. Крім цього, власники готелів укладають договори з прилеглими лікувальними центрами, пропонуючи тим самим своїм клієнтам можливість повноцінного лікувально-оздоровчого туризму. З виникненням "цивілізованого" приватного сектору у туристів уперше за багато років з'явилася альтернатива: зупинитися в старих і досить дорогих пансіонатах, знімати кімнату у місцевих жителів або відпочивати в невеликому приватному готелі. Усе більше людей віддають перевагу саме останньому варіанту. Таким чином, уже зараз у деяких містах чорноморського узбережжя Росії частки приватного і державного секторів розміщення практично зрівнялися, причому потужність першого постійно збільшується.

У Санкт-Петербурзі в цей час функціонує більше 500 малих готелів з кількістю номерів від 2 до 40. При цьому, малі

засоби розміщення північної столиці Росії вже займають частку в 20% у загальному номерному фонді міста, обслуговуючи 25 – 30% туристопотоку [1, с. 19].

Слід зазначити, що в нормативних документах Федерального агентства з туризму Російської Федерації ще немає словосполучення "малий готель", але вже введено поняття "готелі, мотелі та інші з кількістю номерів менше 50" [7]. Однак усередині російського готельного ринку умовно склалися два визначення: "малий готель", який визначається як готель, що має до 50 номерів, і "міні-готель" – до 10 номерів (у той час, як згідно з російським законодавством у сфері готельного господарства, до категорії готелів відносяться засоби розміщення, що мають *більше* 10 номерів).

Серед переваг малих готелів можна відзначити такі – невеликі капіталовкладення на етапі проектування і будівництва, більш низький строк окупності (від 3 до 5 років, у той час як для готельних комплексів він становить близько 7 – 8 років), більш високий коефіцієнт завантаження номерного фонду, що приводить до збільшення рентабельності (близько 18%, у той час як середня рентабельність великих готелів становить близько 8%). Перевагою малоформатних засобів розміщення також є можливість функціонування їх у старому житловому фонді, що пов'язано з відсутністю необхідності будівництва нової будівлі, з огляду на дефіцит земельних ділянок під забудову об'єктів нерухомості у великих містах. Крім того, необхідно відзначити основну специфічну рису, властиву сервісу в малих готелях, – невелика кількість номерів створює умови для персоналізованого обслуговування туристів, забезпечуючи для них найбільш комфортні умови перебування.

Розвиток ринкових відносин в українській економіці передбачає стирання різких відмінностей в організації бізнесу, що здійснюється в нашій країні й за рубежем. Так, у сфері туризму намітилися зміни, що стосуються відновлення його матеріально-технічної бази та підвищення рівня сервісу. У готельному господарстві України відбуваються процеси, пов'язані з будівництвом нових і модернізацією діючих засобів розміщення, збільшенням спектра надання додаткових послуг.

Однак, згідно з даними Держкомстату України, протягом 1995 – 2006 років готельна база нашої країни зменшилася у своїх обсягах на 10%, що в кількісному відношенні становить 127 підприємств. Одночасно з цим відбулося скорочення номерного фонду на 16% і збільшення середнього розміру житлової площі номерів на 26%. Такі суперечливі тенденції пояснюються виведенням з ладу нерентабельних, морально застарілих готельних підприємств і підвищенням комфортабельності за рахунок переустаткування багатомісних номерів у більш сучасні (таблиця) [8].

Таблиця

Характеристика готельного фонду України за 1995 – 2006 роки

Роки	Кількість підприємств готельного типу	Кількість номерів	Середня кількість номерів у розрахунку на 1 готельне підприємство	Житлова площа всіх номерів тис. м ²	Середня житлова площа в розрахунку на 1 номер, м ²
1995	1 396	62 360	45	1 032,3	16,6
1996	1 368	60 601	44	999,9	16,5
1997	1 375	58 464	43	1 002,1	17,1
1998	1 328	55 487	42	1 010,7	18,2
1999	1 326	51 450	39	948,7	18,4
2000	1 308	51 012	39	949,1	18,6
2001	1 258	49 966	40	947,9	19,0
2002	1 254	51 107	41	977,0	19,1
2003	1 218	50 412	41	997,8	19,8
2004	1 192	50 414	42	1 012,2	20,1
2005	1 232	51 686	42	1 072,4	20,7
2006	1 269	53 645	42	1 120,2	20,9
Зміни 1995 – 2006 рр.	зниження на 10%	зниження на 16%	зниження на 7%	збільшення на 8,5%	збільшення на 26%

Аналізуючи дані представленої таблиці, варто звернути увагу на показник середньої кількості номерів у розрахунку на 1 готель. Так, протягом усього розглянутого періоду часу значення цього показника становили 39 – 45, тобто жодного разу не перевищили оцінку в 50 номерів. Дана обставина дозволяє зробити висновок про те, що в Україні існує незначна кількість великих готельних підприємств. Крім того, великий номерний фонд (250 – 500 номерів) мають готелі, побудовані в 1970 – 1980-х роках, тобто в так званій "золотий вік" індустрії гостинності, і розраховані на масові туристопотоки. У цей час категорія цих готелів оцінюється в 2 – 3*; виключення становить тільки готельний гігант "Ялта-Інтурист", який володіє 1 140 номерами і сертифікований на 4*. Готелі, введені в експлуатацію протягом останніх років, категорії яких становлять 4 – 5*, мають у своєму розпорядженні середній номерний фонд. Наприклад, київські п'ятизіркові готелі "Хаятт Рідженсі" та "Опера" мають 234 і 138 номерів відповідно, донецький "Донбас-Палас" – 129 номерів. Серед готельних підприємств, що з'явилися на початку XXI століття, більшість мають місткість, обчислювальну декількома десятками номерів. Так, серед одеських готелів у даному відношенні виділяються 5*-ий "Відрада" (26 номерів), 4*-ві "Аркадія Плаза" (24), "Континенталь" (32), "Лондон" (37), "Моцарт" (40), "Палас-дель-Мар" (36), "Фраполлі" (26), 3*-вий "Марріон" (32), а також безліч позакатегорійних – "Айвазовський" (27), "Альяс" (20), "Лермонтовський" (34), "Океаніс" (20) тощо. Крім того, варто враховувати, що в цей час в Україні існують готельні підприємства, які мають номерний фонд менше призначених за стандартом семи номерів, які необхідні для віднесення даних засобів розміщення до категорії готелів. На одеському готельному ринку представниками даного сегмента є "Галіан" (6 номерів), "Одиссей" (6), "Шаланда" (5), "Ковбой" (3), "Оазис" (3) та деякі інші. Крім того, у результаті недосконалої системи обліку, багато малоформатних засобів розміщення не мають відбиття в статистичних даних про готельний фонд України. Так, відповідно до інформації Головного управління статистики Одеської області, у 2006 році в Одесі налічувався 31 готель, однак при проведенні емпіричної оцінки номерного фонду виявилася наявність ще 41 готельного підприємства, не врахованого у відомостях офіційної статистики [9]. У зв'язку з цим, необхідно звернути увагу на основні недоліки, які склалися на даний момент в Україні й гальмують розвиток малого готельного бізнесу.

Серед проблем, які обмежують нормальне функціонування ринку малих готелів, головною є відсутність нормативно-правової бази, що регулює даний процес. В Україні систематизація засобів розміщення здійснюється в рамках таких нормативно-правових документів: "Методика розрахунку обсягів туристичної діяльності" (2003 р.), "Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг" (2004 р.), "Порядок надання послуг з тимчасового розміщення (проживання)" (2006 р.), "Правила обов'язкової сертифікації послуг з тимчасового розміщення (проживання)" (2007 р.), а також на підставі трьох національних стандартів – ДСТУ 4268:2003 "Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги", ДСТУ 4269:2003 "Послуги туристичні. Класифікація готелів", ДСТУ 4527:2006 "Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення".

Варто підкреслити, що жоден із нормативно-правових актів чинного на загальнодержавному рівні українського законодавства не трактує засоби розміщення залежно від їх місткості, хоча національним стандартом ДСТУ 4527:2006 була уведена в дію термінологія, відповідно до якої з'явилося багато типів готелів – "агротель", "акватель", "апарт-готель", "ботель", "клуб-готель", "конгрес-готель", "готель-люкс", "палац-готель", "хостел" і навіть санаторій тепер теж "готель", а не спеціалізований засіб розміщення, що дає йому право претендувати на "зіркову" категоризацію [10].

Постановою Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 р. №297 "Порядок надання послуг з тимчасового розміщення (проживання)" (далі – Порядок №297) був уведений у дію новий механізм оцінювання засобів розміщення як колективні

та індивідуальні, відповідно до якого межею для віднесення засобів розміщення до тієї чи іншої групи є певна кількість місць (у цьому випадку – 10), призначених для ночівлі. Таким чином, до групи колективних віднесено засоби розміщення із загальною кількістю місць 10 і більше, за які стягується плата за встановленими цінами; індивідуальними вважаються засоби розміщення, що мають до 9 місць включно, а оплата може бути договірною. Різниця між колективними та індивідуальними засобами розміщення існує також у порядку державної реєстрації (власники чи орендарі першої групи можуть працювати тільки як суб'єкти підприємницької діяльності; для другої групи ця норма відсутня), у веденні та наданні документів фінансової та статистичної звітності [11]. Даний документ установив також, що загальною умовою функціонування як колективних, так і індивідуальних засобів розміщення є проведення процедури обов'язкової сертифікації послуг з тимчасового розміщення (проживання), що закріплено однойменними "Правилами", які набули чинності у 2008 році.

Слід зазначити, що хоча згідно з Порядком № 297 багатьом малим засобам розміщення дозволено легалізувати свою діяльність при мінімальному обсязі документообігу, однак, це не є зручним для їх власників або орендарів, тому що вони змушені будуть платити прибутковий податок за ставкою 15% від обсягу отриманого доходу (що, як правило, більше оплати за єдиним податком), не маючи при цьому ніяких гарантій у плані соціального забезпечення, а також зобов'язані будуть запрошувати комісію для сертифікації послуг проживання, надаваних туристам. Крім того, відповідно до чинного законодавства, індивідуальні засоби розміщення України, на відміну від інших країн, не мають можливості рекламувати рівень своїх послуг за допомогою одержання сертифіката відповідності вимогам певної категорії (наприклад, "зірки").

У цей час у багатьох регіонах України відзначається тенденція створення готельних підприємств малих форм, які успішно конкурують із великими засобами розміщення, тому що можуть запропонувати туристам більш якісне, персоналізоване обслуговування на фоні більш низьких цін. Про зростання популярності не узаконених на офіційному рівні малих готелів свідчить той факт, що іноземний туристопотік в Україну протягом останніх років постійно збільшується – з 6,4 млн прибуттів у 2000 році до 23,1 млн у 2007 році – а коефіцієнт завантаження засобів розміщення, за офіційним даними, залишається на вкрай низькому рівні – 29% [12]. Отже, переважна більшість як іноземних, так і внутрішніх туристів розселяється в приватному секторі, представленим індивідуальними засобами розміщення, або незареєстрованими як СПД "малоформатними" готельними підприємствами, які здійснюють свою діяльність без оформлення дозвільних документів. Така ситуація виникає в результаті відсутності чіткого механізму функціонування засобів розміщення, значного відставання рівня нормативно-правової бази, покликаної регулювати процеси в готельному бізнесі, від сучасних реалій. Про те, що розвиток малих готелів вигідний, переконливо свідчить досвід зарубіжних держав, розглянутий автором вище.

Слід зазначити, що в Україні за останні кілька років на регіональному рівні ініціювалися деякі спроби узаконити діяльність малих засобів розміщення туристів. Так, у 2003 році Міністерством курортів і туризму АР Крим було прийнято "Положення про малі готелі, мотелі, пансіонати" [2], яким вводилося поняття даних форм підприємств із обмеженням їх місткості від 5 номерів до 100 місць: "Малий готель – це колективний засіб розміщення, призначений для тимчасового проживання туристів, метою діяльності якого є створення продукту гостинності та надання готельних і туристських послуг, згрупованих у певні класи, розряди і категорії, із числом номерів не менше 5 і місткістю до 100 місць".

Неврегульованість даного регіонального нормативного документа із загальнодержавним законодавством виявлялася в тому, що для засобів розміщення в той час дія міждержавний ГОСТ 28681.4-95 "Туристсько-екскурсійне обслуговування. Класифікація готелів", адаптований в Україні як національ-

ний стандарт, де кількість номерів у засобі розміщення для віднесення його до типу "готель" мала бути на рівні 10.

У 2006 році у зв'язку з прийняттям Порядку №297 Верховна Рада АР Крим була змушена внести зміни у зазначене Положення, у результаті чого за рамки баз розміщення були виведені вілли ємністю до 10 місць, що призвело до значного зменшення загальної кількості малих готелів і недоодержання бюджетом вагомих сум податкових платежів. У нині чинному Положенні про малі готелі, мотелі, пансіонати АР Крим зазначено місткість малих засобів розміщення від 10 ліжко-місць і більше, але без обмеження їх граничної кількості, у результаті чого немає смислу функціонуванню даного Положення.

Ще одним прикладом вітчизняного нормативно-правового акта регіонального рівня управління є проект "Програми створення мережі малих готелів "Малі готелі Києва" [3], що перебуває на розгляді Київської міської ради. Беручи до уваги виняткову важливість даного документа, необхідно, проте, указати на неефективність прийняття нормативу, що встановлює граничну місткість малого готелю на рівні 100 номерів із кількістю працівників не більше 25 осіб. На погляд автора це, по-перше, занадто великий номерний фонд для віднесення засобу розміщення до категорії малого, а, по-друге, зазначена чисельність обслуговуючого персоналу не зможе забезпечити комфортні умови для перебування туристів, що неминуче спричинить погіршення сервісу.

Короткий аналіз нормативно-правової бази функціонування засобів розміщення дозволяє зробити висновок, що на даному етапі розвитку готельного бізнесу органами державної влади у сфері туризму необхідно приділити багато уваги розробленню пакета документів, спрямованих на регулювання діяльності малих засобів розміщення та надання їм офіційного статусу.

Література: 1. Мусакин А. А. Малый отель: с чего начать, как преуспеть. Советы владельцам и управляющим. – СПб.: Питер, 2007. – 320 с. 2. Положення про малі готелі, мотелі, пансіонати. Затверджено постановою Верховної Ради АР Крим від 19.03.2003 р. № 487-3/03 (зі змінами та доповненнями) // www.tourism.crimea.ua. 3. Проект "Програми створення мережі малих готелів "Малі готелі Києва", унесений до затвердження рішенням Київської міської ради // www.kmr.gov.ua. 4. Сенин В. С. Гостиничный бизнес: классификация гостиниц и других средств размещения: Учебн. пособ. / В. С. Сенин, А. В. Денисенко. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 144 с. 5. Бабарицька В. К. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Понятійно-термінологічні основи, сервісне забезпечення турпродукту: Навч. посібн. / В. К. Бабарицька, О. К. Малиновська. – К.: Альтпрес, 2004. – 288 с. 6. Дачева С. Хотелиерство (организиране, обслужване и функциониране на хотела) / С. Дачева, Е. Борисова-Господинова, М. Йчева, С. Колева. – София: Дионис, 2007. – 142 с. (болг. мовою). 7. Система классификации гостиниц и других средств размещения. – www.russiatourism.ru. 8. Статистична інформація. Туризм в Україні. Готелі (1995 – 2006 рр.). – www.ukrstat.gov.ua. 9. Галасюк С. С. Структура ринку засобів розміщення Одеського регіону / С. С. Галасюк, О. В. Гусєва // Науковий вісник ОДЕУ. – 2008. – №18 (74). 10. ДСТУ 4527:2006. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення. Введ. 01.10.2006 р. – К.: Вид. стандартів, 2006. – 28 с. 11. Порядок надання послуг з тимчасового розміщення (проживання). Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 р. № 297 // www.tourism.crimea.ua. 12. Статистика // Державна служба туризму і курортів України. – www.tourism.crimea.ua.